

6. Järjestelytoimisto

V:n 1957 aikana valmistui eräitä laajoja tutkimustöitä, joita on selostettu tarkemmin jäljempänä. Yleensäkin oli toiminnan pääpaino erilaisissa rationalisoimistutkimuksissa, joihin työaikatilaston mukaan meni 61 % tutkimushenkilökunnan työajasta. Muuhun rationalisoimistoimintaan meni 21 % ja lausuntojen käsittelyyn 18 % työajasta. Toimiston antamien lausuntojen määrä pysyi suunnilleen ennallaan. Kaupungin aloitetoiminnassa tehtyjen aloitteiden lukumäärä pienentyi, mutta niiden taso nousi tuntuvasti.

Laskentatehtävien koneellistamistutkimusten lisääntyttä jouduttiin yhä enemmän käyttämään työaika myöskin uudistusten toimeenpanoon. Kaupungin muihin rationalisoimiseliimiin pidettiin yhteyttä järjestämällä niiden päälliköiden kanssa kokouksia yhteisistä rationalisoimiskysymyksistä ja neuvottelemalla niiden kanssa laitosten ajankohtaisista rationalisoimisasioista.

Työtehoneuvottelukunnan kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna. Neuvottelukunnalla oli kolme kokousta, joissa käsiteltiin mm. seuraavia asioita: järjestelytoimiston v:n 1956 toimintakertomus; toimiston esitys konttoritöiden koneellistamisen aiheuttamista vaatimuksista henkilökuntaan nähden ja esityksen täydentäminen konekirjanpitolisien osalta sekä ehdotus soveltuvuuskokeiden hyväksikäytöstä konekirjanpitäjiä ja laskentatehtävistä vastuullisia viranhaltijoita valittaessa; valtion kirjelomakkeen mallin mukaisen kirjelomakkeen käyttäminen aluksi verovirastossa, rahatoimistossa ja kaupungin liikelaitoksissa. Selostus pohjoismaisesta rationalisoimiskonferenssista Osllossa 4.—6. 10. 1956 merkittiin tiedoksi.

Päätettiin asettaa kolmijäseninen toimitusneuvosto, puheenjohtajana kaup.siht. Lars Johanson sekä jäsenenä prof. Eino Niini ja opetusneuvos Antero Rautavaara, käsittelemään viranhaltijoille tarkoitetun rationalisoimisalan tiedotuslehden toimittamiseen ja sisältöön liittyviä kysymyksiä. Tämä neuvosto piti yhden kokouksen 10. 12. Lehteä päätettiin julkaista n. neljä kertaa vuodessa, toistaiseksi rotaprint menetelmällä. Lehden nimeksi hyväksyttiin Tehoviesti.

Järjestelytoimisto oli tehnyt ehdotuksen, joka koski kaupungin sisäisten henkilökuljetusten järjestämistä. Ehdotuksen tutkimista varten päätettiin 27. 11. asettaa jaosto, johon valittiin työtehoneuvottelukunnan jäsenet toim.joht. Janne Hakulinen, kaup.siht. Johanson, dipl.ins. Carl-Gustaf Londén sekä kaup. reviisori Sigfrid Törnqvist. Jaosto piti kertomusvuoden aikana kolme kokousta. Järjestelytoimiston esitykseen tehtiin eräitä muutos- ja lisäysehdotuksia.

Työtehoneuvottelukunta päätti esittää, ettei aloite, joka koski komitean asettamista harkitsemaan lautakunnan perustamista järjestelytoimistoa varten, antaisi aihetta toimenpiteisiin.

Henkilökunta. Järjestelytoimiston työntutkimusinsinööriin 30. palkkaluokan virkaan valittiin 16. 2. alkaen v.t. ins. Unto Valtanen. Uuteen tp. työntutkimusteknikon 25. palkkaluokan virkaan valittiin 1. 3. alkaen tekn. Jaakko Koskikallio. Uutta tp. toimistoapulaisen 12. palkkaluokan virkaa hoiti 1. 2.—15. 8. välisen ajan Dorrit Ollikainen ja 16. 10. alkaen Aliisa Ikola. Lisäksi toimistossa oli puolipäivätyössä toimistoapulainen n. 8 kk sekä tuntipalkalla oleva laskuapulainen n. kuukauden.

Tutkimuksissa esiintyvien reikäkorttialan kysymysten käsittelyä varten toimistoon palkattiin 16. 3. alkaen työsuhteessa oleva reikäkorttisuunnittelija Erkki Väliaho.

Huonetilaa saatiin lisää Unioninkatu 20 VI kerroksesta väestönsuojelutoimistolta vapautuneet neljä huonetta, yhteensä 80 m².

Ennen v. 1957 aloitettujen tutkimusten jatkaminen ja toteuttaminen

Tiedotus- ja suhdetoiminnan kehittämistä koskevan järjestelytoimiston v. 1955 tekemän aloitteen johdosta asetetun komitean mietinnön perusteella kaupunginhallitus päätti perustaa v:n 1958 alusta lukien kaupunginkansliaan tp. tiedotuspäällikön viran.

Toimistovirkojen pätevyysvaatimuksia koskeva tutkimus, jonka aineisto oli kerätty ja osittain käsitelty v:n 1956 aikana, valmistui 20. 5. Tutkimuksessa määriteltiin eri virkoihin tarvittavat pätevyudet sekä kerättiin viranhaltijain pohja- ja ammattikoulutusta koskevat tiedot. Tutkimuksen perusteella laadittiin ehdotukset toimistovirkojen yleisistä pätevyysvaatimuksista sekä näiden soveltamisesta. Asian jatkokäsittely siirtyi tarkoitusta varten asetetulle komitealle.

Kaupungin sisäisten henkilökuljetusten järjestämistä koskeva tutkimus valmistui 9. 11. Kaupungin autojen käytön järjestämisestä v. 1956 suoritetun tutkimuksen tuloksiin nojautuen selvitettiin, mitä lausuntoja olisi hankittava henkilöautojen tarvetta ja hankintaa koskevista esityksistä. Edelleen selvitettiin eri henkilökuljetustapojen taloudellisuutta ja todettiin, että olisi taloudellisinta luopua varsinaisista henkilöautonkuljettajista ja pyrkiä sellaiseen järjestelyyn, jossa viranhaltija itse ajaisi joko omaa tai kaupungin omistamaa autoa tai käytettäisiin vuokra-autoa.

Haasteiden tiedoksiantotoiminnan mahdollista kehittämistä koskevan tutkimuksen yhteenvedona todettiin, että haasteiden tiedoksiantotoiminta, monen eri viraston toimesta suoritettuna, aiheutti kaupungille tarpeettomia kustannuksia. Koska kuitenkin toiminnan uudelleen järjestämistä vaikeutti voimassaoleva lainsäädäntö, esitettiin, että kysymyksen jatkokäsittely annettaisiin ns. raastuvanoikeuden järjestelykomitean tehtäväksi, jota olisi tällöin täydennettävä. Järjestelytoimiston edustaja osallistui komitean työhön ja toimisto suoritti mm. raastuvanoikeuden ja maistraatin kaupunginpalvelijain työajan käyttöä koskevan selvityksen marraskuussa. Asian käsittely komiteassa jäi kesken.

Auroran sairaalaa avustettiin sairaaloita varten v. 1956 suunnitellun uuden röntgenosaston potilaskirjanpidon käytäntöön ottamisessa sekä tehtiin alustavia suunnitelmia osoitelevyjärjestelmän soveltamiseksi sairaalan vuodeosastojen potilaskirjanpitoon.

Lastensuojeluvirastoa ja sen alaisia laitoksia koskevaa rationalisoimistutkimusta varten tutustuttiin alustavasti kaikkiin kaupungin lastenhuoltolaitoksiin samoin kuin useihin lastenhuoltolaitoksiin muualla kotimaassa sekä Tukholmassa ja Göteborgissa. Kerätyn aineiston perusteella suoritettiin vertailuja ja laadittiin yhteenvetoja eri tyyppisten laitosten hoitopäiväkustannuksista ja henkilökuntavahvuuksista. Lähemmän tutkimuksen kohteeksi valittiin Hyvösen ja Kullatorpan lastenkodit sekä Sofianlehdon vastaanottokodin A II, B ja C osastot, joissa suoritettiin ajankäyttötutkimus sekä tehtiin havaintoja käytetyistä työmenetelmistä, työvälineistä ym. Taloustöitä ja talonmiesten tehtäviä koskevan tutkimuksen avulla selvitettiin erityyppisissä laitoksissa ko. töiden määrä ja kustannukset sekä töiden tarkoituksenmukainen suorittaminen. Tutkimustulosten yhteenvedo ja selostuksen laatiminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Urheilu- ja retkeilytoimiston toimistotöiden tutkimusselostuksessa 28. 12. esitettiin suunnitelmat kirjanpidon uudistamiseksi konekirjanpidon avulla, kassatoiminta keskitettäväksi ja urheilutilaisuuksien pääsylippujärjestelmä tilityksineen kokonaan uudistettäväksi. Uudistukset merkitsivät ainakin yhden toimistoapulaisen työn säästöä kuusi henkilöä käsittävässä toimistossa. Ehdotusten toteuttaminen järjestelytoimiston avustuksella aloitettiin kertomusvuonna. Urheilu- ja retkeilytoiminnan organisaatiota, urheilulaitosten ja -laitteiden suunnittelua ja rakentamista sekä korjaus- ja kunnossapitotoimintaa koskevan tutkimuksen valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Suomenkielisten kansakoulujen jatkokoulun metalli- ja luonnonopillisten linjojen työpajojen hoitoa koskeva selvitys valmistui 23. 1. Sen perusteella todettiin mm., että mikäli kansa- ja jatkokoulun eri opettajaryhmien ns. ylituntien määrän osalta pyrittäisiin mah-

dollisuuksien mukaan tasapuolisuuteen, olisi sekä metalli- että luonnonopillisen linjan työpajojen hoito jaettava kaikkien ao. työpajassa toimivien opettajien kesken.

Kansakoulujen avustavien talonmies-lämmittäjien työtä koskeva tutkimus valmistui 18. 2. Tutkimuksen avulla selvitettiin, missä määrin oli mahdollista halkojen käytön vähentyessä luopua myös talvikuukausiksi tarpeellisiksi katsottujen avustavien talonmies-lämmittäjien palkkaamisesta ja todettiin mm., että aikaisempien 11 koulun asemesta tarvittaisiin talvikuukausiksi, mikäli halkojen käytöstä luovuttaisiin, ainoastaan 2 koululle avustava talonmies-lämmittäjä sekä lisäksi 2—4 koululle tilapäisapua lumitöitä varten.

Suomenkielisten kansakoulujen kansliassa suoritettu kirjanpito tehtävien koneellistamistutkimus henkilökunnan lisätarpeen vähentämiseksi johti 30. 12. jätettyyn suunnitelmaan ja esitykseen hallinnollisen kirjanpidon ja palkkakirjanpidon koneellistamiseksi sekä pankkien välityksellä tapahtuneen palkanmaksun kehittämiseksi.

Kaupungin omistamien rakennusten hallinnon ja hoidon yleisjärjestelyä koskenut tutkimus, joka valmistui 30. 12., kohdistui kaikkien muiden paitsi liikeluontoisten laitosten rakennuksiin. Sen perusteella ehdotettiin kunnossapito- ja perusparannusluontoisten töiden osalta, että kukin isännöitsijänä toimiva hallintokunta saisi huolehtiakseen rakennuttajan tehtävästä, kun sensijaan rakennusteknillinen suunnittelu sekä rakennustöiden suorittaminen säilytettäisiin edelleen keskitetyksi rakennusviraston talorakennusosastolla. Siten vastuu rakennusten kunnosta ja taloudesta keskittyisi selvästi yksiin käsiin, ts. isännöitsijänä toimiville hallintokunnille. Määrärahojen ja kustannusten valvontaa sekä menettelytapojen kehittämistä varten ehdotettiin rahatoimenjohtajan alaisuuteen sijoitettavaksi erityinen kunnossapitotarkastaja. Lisäksi tutkimuselostukseen sisältyi yksityiskohtainen uudelleenjärjestelyn toteuttamissuunnitelma.

Kiinteistöviraston talo-osaston organisaatiosta suoritettiin tutkimus, jonka tulos osoitti, että osaston sisäiset tehtävät tulisi ryhmitellä uudelleen, niin että syntyisi selvä taloudellinen ja toiminnallinen vastuu. Täten päädyttiin siihen, että osasto olisi jaettava isännöitsijän-, teknilliseen ja taloustoimistoon. Rakennusten ja huoneistojen ostoihin ja myynteihin liittyvät arviointitehtävät sekä tilojen järjestely kaupungin virastoille ja laitoksille olisi keskitettävä erityisen, suoraan osastopäällikön alaisen toimistorakennusmestarin tehtäväksi. Asuntojen osoitukseen liittyvät tehtävät tulisi irroittaa talo-osastolta ja keskittää sekä ne että uusien asuntojen jako saman elimen hoidettavaksi. Lopullinen tutkimuselostuksen valmistuminen siirtyi kuitenkin seuraavan vuoden puolelle. Osaston toimistotöiden uudistus toteutettiin järjestelytoimiston jatkuvasti avustamana kertomusvuoden aikana. Siivoojien kuukausipalkkojen kirjaus siirrettiin reikäkorttimenetelmälle helmikuussa, jolloin myös palkkojen maksu siirrettiin tapahtuvaksi pankin välityksellä. Kaupungille muilta vuokrattujen huoneistojen kuukausivuokrien maksaminen siirrettiin reikäkorttimenetelmälle toukokuun alusta ja kaupungin omistamien kiinteistöjen vuokrien kanto heinäkuun alusta. Hallinnollisen kirjanpidon ja viikkopalkkojen palkkakirjanpidon uudistaminen valmisteltiin suoritettavaksi kirjanpito koneella v:n 1958 alusta lukien.

Rakennusviraston tilinpidon ja muiden laskentatehtävien uudistamiseksi tutkittiin kirjanpito konemenetelmän lisäksi myös reikäkorttimenetelmän tarjoamat mahdollisuudet joko sellaisenaan tai kirjanpito koneisiin liitettävien reikänauhalaitteiden välityksellä sekä laskettiin kustannukset ja koneellistamismenetelmien vaikutus henkilökunnan tarpeeseen. Lisäksi selvitettiin palkanlaskentakauden pidentämisen merkitystä palkkakirjanpidon kustannuksia vähentävänä tekijänä. Laskemat osoittivat reikänauhalaittein täydennetyn kirjanpito menetelmän edullisemmaksi. Se tietäisi 15—17 viranhaltijan vähentämistä. Tutkimuselostuksessa, joka valmistui 23. 12. esitettiin, että ko. menetelmään olisi kuitenkin tutustuttava lähemmin, jonka jälkeen hankittaisiin aluksi yksi ao. lisälaittein varustettu kirjanpito kone. Viraston työntekijän palkkakautta esitettiin pidennettäväksi kahden viikon mittaiseksi puolivälissä maksettavine ennakkoineen.

Edelliseen liittyi tutkimus rakennusviraston konttoriorganisaation uudelleenjärjestelystä. Siinä ehdotettiin, että kaikki laskentatehtävät keskitettäisiin hoidettaviksi tulevassa laskentakeskuksessa ja sen välittömässä läheisyydessä olevissa elimissä. Samoin esitettiin kirjaaminen ja konekirjoitus osittain keskitettäväksi. Tili-, palkka-, henkilökunta- ja talousasioiden hoitamista varten esitettiin perustettavaksi talousosasto, joka jakaantuisi henkilöasiaintoimistoon, tilitoimistoon ja kassoihin.

Toukolan työpajan, Hernesaaren autokorjaamon ja rakennusviraston Toukolan varaston toimistotöiden uudelleenjärjestelyä koskeva tutkimuselostus valmistui 29. 3. Siinä

esitettiin suunnitelma palkka-, työ-, varasto- ym. kirjanpidon uudistamiseksi koneellisten menetelmien avulla. Rakennusviraston hankittua Toukolaan kirjanpitokoneen uudistuksia toteutettiin järjestelytoimiston avustamana.

Teurastamon laskentatehtävien uudistuksen pani järjestelytoimisto toimeen kertomusvuoden alusta lukien, jolloin laskutus, reskontrakirjanpito, hallinnollinen ja liikekirjanpito uudistettiin täydellisesti ja siirrettiin kirjanpitokoneella suoritettavaksi. Työmenetelmien uudistuksen jälkeen tutkittiin teurastamon toimiston työnjako ja organisaatio sekä tehtiin niiden uudelleenjärjestämistä koskeva alustava ehdotus teurastamon johtajalle.

Elintarvikekeskuksen kuorma-autokuljetusten edullisuutta koskeva selvitys oli valmistunut v. 1956. Kaupunginhallituksen kehoitettua elintarvikekeskuksen lautakuntaa toteuttamaan asteittain mainitun ehdotuksen lautakunta kuitenkin pyysi vielä uutta vertailevaa selvitystä laitoksen omien ja ulkopuolisten kuorma-autojen keskinäisistä kustannuksista. Tämä selvitys valmistui 6. 6. ja siinä todettiin, että kustannustasossa tapahtuneet muutokset olivat tehneet omien autojen käytön vielä entistä epäedullisemmaksi ulkopuolisiin autoihin verrattuna. Järjestelytoimiston alkuperäisen selvityksen perusteella tehty ehdotus toteutettiin syyskuun alusta lukien.

Vesilaitoksen laskutustoiminnan uudistaminen järjestelytoimiston tekemien esitysten mukaisesti aloitettiin toimiston avustuksella kertomusvuonna. Siihen kuului mittarinlukijain työn uudelleenjärjestely sekä laskutustyön työmenetelmän uudistaminen kirjanpitokoneen avulla. Mittarinlukijoiden määrää vähennettiin kertomusvuoden aikana 2:lla. Työlaskutuksen uudistamiseen ei vielä ryhdytty.

Uudet tutkimukset

Hankintatoimiston varastokirjanpito-, tavarannuovutus- ja laskutusjärjestelmän uudistamista koskeva tutkimus aloitettiin joulukuussa, jolloin selvitettiin entinen menetelmä sekä tutkittiin eri koneellisten menetelmien tarjoamia mahdollisuuksia.

Rahatoimistossa suoritettiin vertaileva tutkimus niistä työmääristä, mitä kirjanpito-osaston konekirjanpidossa aiheuttavat toisaalta käytännössä ollut alitilitäjien maksuosoitusluetteloista tapahtuva kirjaaminen ja toisaalta mahdollinen suoraan tositteista tapahtuva kirjaaminen. 19. 3. annetun selostuksen mukaan merkitsisi siirtyminen suoraan tositteista tapahtuvaan kirjaamiseen yli kaksinkertaista työ määrää entiseen verrattuna.

Ulosottoviraston rekistereiden ja lomakkeiden sekä perimis- ja tilitysjärjestelmän uudistamisesta viraston uutta organisaatiota vastaavaksi suoritettiin tutkimuksia. Vuoden vaihteessa jätetty alustava esitys sisälsi mm. ehdotuksen velallisten ja velkojain reskontraktistojen käytäntöön ottamisesta. Suunnitelma sisälsi myös ehdotuksen tilinpidon koneellistamisesta, kassarekisterikoneiden käytäntöön otosta ja järjestelmään kuuluvien lomakkeiden täydellisestä uudistamisesta.

Tuberkuloositoimiston rationalisointitutkimus kohdistui lähinnä toimistotöihin. Sen yhteydessä tutustuttiin tuberkuloositoiminnan järjestelyyn mm. Ruotsissa ja nimenomaan Tukholmassa. Tutkimuksen suorittamisessa avusti Marian sairaalan apulaisylihoitaja. Tutkimusselostuksessa 29. 8. esitettiin mm., että potilaan joutuessa parantolahoitoon häntä koskeva tuberkuloositoimistossa syntynyt tutkimusmateriaali toimitettaisiin ao. parantolaan ja potilaan sieltä poistuessa palautettaisiin parantolassa kertyneen materiaalin ohella takaisin tuberkuloositoimistoon perustettavaan keskusarkistoon. Toimistotehtävissä oleva sairaanhoitajatyövoima esitettiin mahdollisuuksien mukaan korvattavaksi toimistohenkilökunnalla.

Sairaaloiden miespuolisen apu työvoiman tarvetta koskeva tutkimus aloitettiin kertomusvuoden aikana Auroran ja Marian sairaaloissa. Tutkimus kohdistui kone-, autonkuljettaja-, käsityöläis-, vahtimestari- ja apumieshenkilökuntaan, ko. henkilökunnan suorittamien tehtävien määrään ja niiden tarkoituksenmukaiseen suorittamiseen. Tutkimuksen valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Koskelan sairaskodin toimistotöistä 31. 12. valmistuneessa tutkimusselostuksessa esitettiin suunnitelma sairaskodin palkkakirjanpidon, hallinnollisen kirjanpidon ja varastokirjanpidon uudistamiseksi ja koneellistamiseksi. Palkanmaksu tapahtuisi pankin välityksellä siten, että pankin virkailijat tulevat sairaskodin alueelle palkanmaksupäivinä ja tarvittaessa muulloinkin. Potilaskirjanpidon ja henkilökuntakirjanpidon helpottamiseksi

esitettiin otettavaksi käyttöön ns. osoitelevymenetelmä. Samoin esitettiin työnjako järjestettäväksi uudelleen. Uudistusten avulla välttyttäisiin sairaskodin pyytämien kahden uuden toimistoapulaisen viran perustamisesta. Lisäksi ehdotettiin huoltoviraston kassa- ja tiliosastossa lopetettavaksi mm. sairaskodin osalta kaksinkertaisena tapahtuva henkilö- ja palkkakirjanpito.

Lastensuojeluviraston elatusaputoimiston kassa- ja kirjanpito toiminnan uudelleenjärjestelyä varten suoritettiin tutkimus, jonka selostus valmistui 18. 12. Sen perusteella suunniteltiin toimistoa varten uusi koneellinen kirjanpitosovellutus, jonka avulla pystyttäisiin entistä paremmin seuraamaan lapsen, elatusvelvollisen ja kunnan tilien asemaa.

Vajaamielisten ja aivovauriolasten kuljettamista lastentarhoihin ja kansakouluun koskeva tutkimus valmistui 16. 12. Siinä selvitettiin, mitä autokuljetustapaa käyttäen lasten kuljettaminen olisi tarkoituksenmukaisinta ja samalla taloudellista edellyttäen, että ko. kuljetukset päätettäisiin suorittaa kaupungin kustannuksella.

Suomen- ja ruotsinkielisten kansakoulujen alemman henkilökunnan tehtäviä koskeva tutkimus aloitettiin osittain kertomusvuoden aikana, mutta pääosiltaan sen suorittaminen siirtyi seuraavan vuoden puolelle.

Kaupunginkirjastoa koskevan revisioviraston kertomuksen v:lta 1955 johdosta 23. 3. annettun lausunnon yhteydessä jouduttiin selvittämään mm. useita sivukirjastojen toimintaa koskevia seikkoja. Selvitysten perusteella todettiin, että osa revisioviraston tekemistä huomautuksista oli jo otettu huomioon, mutta että vastaus useimpiin kysymyksiin saataisiin vasta perusteellisten tutkimusten jälkeen.

Kiinteistöviraston talo-osaston toimesta tapahtuvan siivouksen järjestelyä koskeva tutkimus suoritettiin pääasiassa kertomusvuoden aikana. Tutkimuksessa selvitettiin siivousteiden järjestelyn tarkoituksenmukaisuus sekä suursiivousten vuosittainen lukumäärä. Tutkimuksen lopullinen valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Rakennusviraston katurakennusosaston uusien likavedenpuhdistamojen henkilökunnan tarvetta koskeva selvitys valmistui 1. 3. Siinä todettiin, että teknillisten parannusten avulla tapahtuva uusien puhdistamojen käyttö- ja ylläpitotehtävien työmäärän vähentäminen pienentää myös henkilökunnan tarvetta.

Satamalaitoksen laskutuksen uudistamisesta suoritettiin tutkimus kertomusvuoden aikana. Tutkimus selostuksessa, joka valmistui 31. 10., esitettiin laskutus uudistettavaksi reikäkorttimenetelmän avulla, jolloin myös laskujen kirjoittaminen tapahtuisi automaattisesti. Uudistus edellyttäisi laskutustoiminnan keskittämistä ja laskutushenkilökunnan vähentämistä yhteensä 28 henkilöllä satamalaitoksen eri osastoissa. Uuden menetelmän käytäntöön otolla laskettiin voitavan saavuttaa noin 13 mmk:n vuotuinen säästö.

Teollisuuslaitosten sekä rakennusviraston katurakennusosaston työajan ulkopuolella tarvitseman puhelinpäivystyksen tarvetta ja sen järjestelyä koskeva selvitys valmistui 23. 5. Sen perusteella todettiin, että mainittuja laitoksia varten tulisi perustaa yhteinen vikakeskus sekä siihen liittyvä yhteinen radiopuhelinkeskus.

Sähkölaitoksen virka-asuntojen tarvetta koskeva selvitys valmistui 24. 5. ja siinä kiinnitettiin lisäksi huomiota niihin periaatteisiin, joita sähkölaitoksen tulisi virka-asuntojen luovuttamisessa noudattaa.

Lomakesuunnittelutoiminta liittyi kertomusvuonna kiinteästi toimiston yleisiin rationalisointitutkimuksiin. Täydellinen lomaketutkimus suoritettiin urheilu- ja retkeilytoimistossa, tuberkuloositoimistossa ja ulosottovirastossa sekä viiden tutkimuksen yhteydessä avustettiin lomakkeiden uudistamisessa. Tutkimusten ohella suoritettiin jatkuvasti kaupungin yleislomakkeiden uudistamista, mm. laadittiin malli uudeksi kirjelomakkeeksi sekä aloitettiin lääkärintodistuslomakkeiden uudistaminen. Lisäksi suoritettiin lomakerationalisointineuvontaa 18 virastossa ja laitoksessa.

Lomakesuunnittelijan toimesta käsiteltiin vuoden aikana kaikkiaan 437 lomaketta, joista n. 60—70:n lopullinen uudistaminen siirtyi seuraavaan vuoteen. Kokonaislukumäärästä uudistettiin täydellisesti 369, tarkastettiin lomaketeknisesti 42 ja suunniteltiin 26 kokonaan uutta lomaketta. Toteutettuina uudistukset merkitsevät lomakekannan vähentämistä 178:lla. Systemaattisen lomakerationalisointijärjestelmän luomiseksi koko kaupunkia varten laadittiin alustavia suunnitelmia.

Huoneistotutkimukset. Lopullinen esitys ns. Meritullinkadun virastotalon hyväksikäytöstä tehtiin 31. 1. Suunnitelma eräiden virastojen sijoittamisesta Työväen Säästöpankin

taloon Siltasaarenkatu 12 valmistui 20. 2. Suunnitelma ulosottoviraston väliaikaisesta sijoittamisesta Siltasaarenkatu 3:een valmistui 20. 5.

Lausunnot. Kertomusvuoden aikana annettiin yhteensä 212 lausuntoa, joista useimmat vaativat selvityksiä ja tutustumiskäyntejä ao. virastoon tai laitokseen. Pääosa lausunnoista, 93, käsitteli uusien virkojen perustamista tai virkojen vakinaistamista. Muut lausunnot koskivat seuraavia asioita: työnluokitusta ym. palkkauksen perustana olevia tietoja; vapautuvan työvoiman sijoitusta; muita työvoimakysymyksiä; organisaatiota, työmenetelmiä, työntutkimuksia, kuljetuksia ym. virkahuoneistoja ym.

Lausunnoissa esitettiin luovuttavaksi 153 uuden viran perustamisesta, minkä lisäksi 163 entistä tp. virkaa esitettiin lakkautettavaksi. Virkojen vakinaistamisesityksistä jätettiin puoltamatta 35.

Työturvallisuustoiminta

Työturvallisuustoimikunta kokoontui kertomusvuonna neljä kertaa. Virastoissa ja laitoksissa toimi 46 työturvallisuuselintä, joissa oli 120 varsinaista ja 120 varajäsentä. Työturvallisuutta käsitteleviä kursseja, valistustilaisuuksia sekä luento- ja neuvottelupäiviä, joiden ohjelmat vaihtelivat 2—12 tuntiin, järjestettiin yli 2 400 henkilölle. Virastoille ja laitoksille sekä työturvallisuuselimiin jäsenille jaettiin mm. 150 vuosikertaa Varokeinoja ja 158 vuosikertaa Pohjolan tapaturmantorjuntaviesti-nimistä aikakauslehteä. Työpaikoille jaettiin lisäksi julisteita, varoitustauluja, lentolehtisiä ja opaskirjasia.

Työturvallisuustarkastuksia ja niihin liittyvää neuvontaa suoritettiin virastojen ja laitosten työpaikoilla sekä koulujen oppilastyöpajoissa. Mainituissa kohteissa sattui kertomusvuoden aikana n. 63 % tapaturmien kokonaismäärästä.

Virastoille ja laitoksille sekä työturvallisuuselimille jaettiin vuoden alusta lukien neljännesvuosittain osastoittain laadittu yhteenvetotilasto tapaturmien ja sairauspäivien lukumääristä sekä tapaturmakustannuksista.

Kaupungin työmailla, työttömyystyömaat mukaan luettuna, sattui kertomusvuonna 2 943 (ed. v. 2 503) työtapaturmaa. Näiden aiheuttamien sairauspäivien määrä oli 49 969 (42 505), invalideittiprosenttien summa 320, minkä lisäksi 6 tapaturmaa päättyi kuolemaan. Tapaturmavakuutuslain perusteella suoritettut maksut jakautuivat seuraavasti: korvaukset ohimenevistä tapaturmista 43.7 mmk, invalidien huoltoeläkepääomat ja kerta-kaikkiset korvaukset 2.7 mmk sekä tapaturmaisesti kuolleiden hautausavut ja omaisten huoltoeläkepääomat 15.6 mmk eli yhteensä 62 mmk.

Aloitetoiminta

Aloitteita jätettiin järjestelytoimistoon 110, minkä lisäksi 10 käsittelemätöntä aloitetta siirtyi v:lta 1956 (147). Aloitetoimikunnassa käsiteltiin loppuun 101 (153) aloitetta, joten 19 aloitteen käsittely siirtyi v:een 1958. Käsitellyistä aloitteista palkittiin 41 (50) eli n. 41 % (33). Palkkioiden yhteismäärä oli 442 900 (265 000) mk ja niiden suuruus vaihteli 75 000 (60 000) mk:sta 800 (1 000) mk:aan. Palkkioiden keskimääräinen suuruus oli n. 10 800 (5 100) mk ja aloitteiden keskimääräinen käsittelyaika 75 (63) päivää.

Loppuun asti käsiteltyjen aloitteiden lukumäärä jakautui aiheittain:

	Tehtyjä aloitteita	%	Palkittuja aloitteita	%
Teknillisiä	85	84	35	41
Konttoriteknillisiä	7	7	5	71
Hallinnollisia	5	5	1	20
Sosiaalisia	4	4	—	—
Yhteensä	101	100	41	41

Aloitetoimikuntien luku supistettiin järjestelytoimiston ehdotuksesta neljästä yhteen kertomusvuoden alusta alkaen. Toimikunta kokoontui 14 kertaa.

Helsingin ja Tampereen kaupunkien kesken tehtiin sopimus palkittujen aloitteiden vaihtamisesta. Kaupungit lähettävät toisillensa luettelot palkituista aloitteista ja ao. laitokset kääntyvät suoraan toisen kaupungin laitoksen puoleen saadakseen lähempiä tietoja niitä kiinnostavista yksityiskohdista ja sopiaakseen aloitteentekijän kanssa mahdollisesti suoritettavasta korvauksesta.

M u u t o i m i n t a

Koneellisten laskentamenetelmien käytäntöön otosta palkanlaskennassa ja mahdollisuuksista palkanlaskennan ja palkanmaksun yksinkertaistamiseen laadittiin 24. 7. selvitys, joka toimitettiin palkkalautakunnalle ja kunnantyohtekijain keskusjärjestölle.

Kaupungin palveluksesta ilman omaa syytään vapautuvien viranhaltijain sijoitustoiminta vilkastui kertomusvuonna. Viisi huoneenvuokratoimiston viranhaltijaa saatiin sijoitetuksi kaupungin muihin virastoihin ja laitoksiin kertomusvuoden loppuun mennessä.

Tiedotuslehteä ilmestyi kolme numeroa, jotka jaettiin 950 kappaleena esimiesasemassa oleville. Lehden pääaiheina olivat kehityksen seuraamisen ja uudistusten toimeenpanon välttämättömyys, kaupungin suorittamien töiden kustannukset, esittelijän ja esimiehen työnjako, uutiset kaupungin virastoissa ja laitoksissa toimeenpannuista rationalisointitoimenpiteistä sekä työturvallisuus- ja aloitetoiminta.

Konekirjoituskokeita valvottiin kertomusvuonna 20. Hyväksytyissä kokeissa saavutti 8 000 nettotyönä nopeuden puolesta tunnissa 8 henkilöä, 9 000 nopeuden 4 ja 10 000 nopeuden 1 henkilö.

Neuvonta- ja opastustoiminta erilaisissa rationalisointi-, organisointi-, työnjärjestely- sekä kone- ja välinekysymyksissä on jatkunut. Eräitä komiteita avustettiin niiden pyytämällä selvityksillä.

Toimiston oman henkilökunnan koulutuksesta mainittakoon, että toimistopäällikkö sekä yksi toimistotyöntutkijoista osallistuivat alan kysymyksiä käsitteleviin kokouksiin ja neuvottelupäiviin sekä kotimaassa että ulkomailla. Kaksi toimistotyöntutkijaa teki opintomatkan tutustukseen Kööpenhaminan, Göteborgin ja Tukholman kaupunkien kunnallisten laskentatehtävien järjestelyyn. Tutkimushenkilökunta osallistui lisäksi erilaisiin kursseihin ym.

Kaupungin muut rationalisoimiselimet. Kaupungilla oli kertomusvuonna erilliset rationalisoimiselimet rakennusvirastossa, sähkölaitoksessa, kaasulaitoksessa, sairaalavirastossa ja verovirastossa.

Järjestelytoimisto piti yhteyttä näihin neuvottelemalla yhteisistä ja ko. laitosten kulloinkin ajankohtaisista rationalisointikysymyksistä.

Menot. Järjestelytoimiston menot kertomusvuonna olivat seuraavat:

	Mk
Palkkiot	69 000
Vakinaiset viranhaltijat	8 060 360
Tilapäiset viranhaltijat	5 908 640
Muut palkkamenot	919 351
Vuokra	734 800
Siivoaminen	1 955
Painatus ja sidonta	182 647
Tarverahat	446 749
Aloitetoiminnan kustannukset	773 540
Työturvallisuustoiminnan kustannukset	442 958
Ulkopuolisilla suoritettavat rationalisointitutkimukset	82 000
Yhteensä	17 622 000